

Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері туралы

Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 4 маусымдағы N 258 Конституциялық заңы
МАЗМҰНЫ

Ескерту. Тақырыбында және бүкіл мәтін бойынша "нышандары", "нышандарының", "нышандарын", "нышандарына" деген сөздер тиісінше "рәміздері", "рәміздерінің", "рәміздерін", "рәміздеріне" деген сөздермен ауыстырылды - Қазақстан Республикасының 2008.07.04 N 56 Конституциялық Заңымен.

Ескерту. Бүкіл мәтін бойынша «мемлекеттік стандартқа», «мемлекеттік стандарттарға», «мемлекеттік стандарттарын» деген сөздер тиісінше «ұлттық стандартқа», «ұлттық стандарттарға», «ұлттық стандарттарын» деген сөздермен ауыстырылды - ҚР 2012.06.28 N 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңымен.

1-тарау. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК РӘМІЗДЕРІ

1-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері

Мемлекеттік Ту, Мемлекеттік Елтаңба, Мемлекеттік Гимн Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері болып табылады.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы - ортасында шұғылалы күн, оның астында қалықтап ұшқан қыран бейнеленген тік бұрышты көгілдір түсті мата. Тудың сабының тұсында ұлттық өрнек тік жолақ түрінде нақышталған. Күн, оның шұғыласы, қыран және ұлттық өрнек бейнесі алтын түстес. Тудың ені мен ұзындығының арақатынасы - 1:2.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы - дөңгелек нысанды және көгілдір түс аясындағы шаңырақ (киіз үйдің жоғарғы күмбез тәрізді бөлігі) түрінде бейнеленген, шаңырақты айнала күн сәулесіндей тарап уықтар шаншылған. Шаңырақтың оң жағы мен сол жағында аңыздардағы қанатты пырақтар бейнесі орналастырылған. Жоғарғы бөлігінде - бес бұрышты көлемді жұлдыз, ал төменгі бөлігінде "Қазақстан" деген жазу бар. Жұлдыздың, шаңырақтың, уықтардың, аңыздардағы қанатты пырақтардың бейнесі, сондай-ақ "Қазақстан" деген жазу - алтын түстес.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимні - осы Конституциялық заңда көзделген жағдайларда орындалатын музыкалық-поэтикалық туынды.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы мен Мемлекеттік Елтаңбасының эталондары Қазақстан Республикасы Президентінің Резиденциясында сақталады.

2-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін дайындауды және пайдалануды реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасы

Ескерту. Тақырып жаңа редакцияда - ҚР 2012.06.28 N 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңымен.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін дайындау және пайдалану тәртібі Қазақстан Республикасының Конституциясында, осы Конституциялық заңда және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілерінде айқындалады.

Ескерту. 2-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 2012.06.28 N 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңымен.

3-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін бекіту

Мыналар:

1) Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Туының бейнесі (осы Конституциялық заңға 1-қосымша);

2) Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Елтаңбасының бейнесі (осы Конституциялық заңға 2-қосымша);

3) Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Гимнінің музыкалық редакциясы мен мәтіні (осы Конституциялық заңға 3-қосымша) бекітілсін.

2-тарау. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ТУЫ

4-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын пайдалану тәртібі

1. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы мынадай орындарда міндетті түрде көтеріледі (тігіледі, орналастырылады):

1) Қазақстан Республикасының Президенті Резиденциясының, Парламентінің, Сенат пен Мәжілістің, Үкіметтің, министрліктердің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кірмейтін орталық атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Конституциялық Кеңестің, Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты мен жергілікті соттарының, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, жергілікті өзін-өзі басқару органдарының, мемлекеттік ұйымдардың ғимараттарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасы елшіліктерінің, халықаралық ұйымдардағы тұрақты өкілдіктерінің, сауда өкілдіктерінің, шетелдегі басқа да ресми мекемелерінің, шетелдегі мекемелерінің басшылары резиденцияларының ғимараттарында және сол мемлекеттің протоколдық практикасына сәйкес көлік құралдарында - ұдайы;

2) Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламенті палаталары төрағаларының, Премьер-Министрдің, Мемлекеттік хатшының, Конституциялық Кеңес Төрағасының, Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты Төрағасының және жергілікті соттары төрағаларының, Орталық сайлау комиссиясы Төрағасының, Қазақстан Республикасының Адам құқықтары жөніндегі уәкілінің, министрліктердің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кірмейтін орталық атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің басшыларының, жергілікті өкілді және атқарушы органдар басшыларының, Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелері басшыларының кабинеттерінде - ұдайы;

3) Қазақстан Республикасының Парламенті Сенаты мен Мәжілісінің бірлескен және бөлек отырыстары, Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының, Үкіметтің үйлестіру және жұмыс органдарының отырыстары өтетін залдарда, Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің отырыс залдарында, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының және жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында, орталық, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың алқа отырысы залдарында, Қазақстан Республикасының мемлекеттік және үкіметтік наградалары тапсырылатын залдарда, Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелерінің қабылдау залдарында, сондай-ақ бала тууды және некені тіркейтін үй-жайларда - ұдайы;

4) мемлекеттік органдардың ғимараттарында алғаш ашылған кезде, салтанатты жағдайда;

5) егер халықаралық құқық нормалары мен Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарында көзделген болса, Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасының Парламенті палаталары төрағаларының, Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің және олардың өкілетті өкілдерінің қатысуымен халықаралық форумдар өтетін ғимараттарда немесе үй-жайларда;

5-1) мемлекеттік заңды тұлғалардың, ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың, сондай-ақ Қазақстан Республикасы оларға қатысты жалғыз акционер (қатысушы) болып табылатын өзге де акционерлік қоғамдардың және жауапкершілігі шектеулі серіктестіктердің мемлекеттік нышандарға арналған экспозиция

үшін бөлінген үй-жайларында (үй-жайларының бір бөлігінде);

6) ресми адамдар ретінде Қазақстан Республикасының Президенті, Қазақстан Республикасының Парламенті палаталарының төрағалары, Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі мінген теңіз кемелерінде, ішкі жүзу кемелерінде және басқа да қатынас құралдарында;

7) Қазақстан Республикасында тіркелген кемелердің бұлқынындағы ту ретінде - белгіленген тәртіппен;

8) Қазақстан Республикасының әскери корабльдері мен кемелерінде - әскери жарғыларға сәйкес;

9) Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери құрамаларында, бөлімдерінде, бөлімшелерінде және мекемелерінде, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарында - Қазақстан Республикасының ұлттық және мемлекеттік мерекелері күндерінде, ант қабылдау кезінде;

10) Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері күнін мерекелеу, ресми және салтанатты рәсімдер, спорттық іс-шаралар кезінде;

11) жалпы орта, кәсіптік бастауыш, кәсіптік орта, кәсіптік жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында - жаңа оқу жылының ашылу және оқу жылының аяқталу рәсімдері кезінде;

12) Қазақстан Республикасына мемлекеттік және ресми сапарлармен келген шет мемлекеттердің мемлекет басшыларымен, парламенттері мен үкіметтерінің басшыларымен кездесу кезінде.

Қарулы Күштердің құрамаларында, әскери бөлімдерінде, бөлімшелерінде, мекемелерінде және басқа да әскерлер мен әскери құралымдарда Мемлекеттік Туды және оның бейнесін пайдалану (орнату, орналастыру) тәртібі жалпы әскери жарғыларда айқындалады.

Ғимараттарға тұрақты тігілген Мемлекеттік Туға тәуліктің қараңғы мезгілінде жарық түсіп тұруға тиіс.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы басқа да ғимараттарда (үй-жайларда) олардың иелерінің еркі бойынша тігілуі мүмкін.

Мемлекеттік Туды және оның бейнесін пайдалану (орнату, орналастыру) тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

2. Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Туының бейнесі міндетті түрде:

1) Қазақстан Республикасы Президентінің, Парламенттің, Үкіметтің, министрліктердің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кірмейтін орталық атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың және олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының және жергілікті соттарының, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, сондай-ақ Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелерінің веб-сайттарында Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен;

2) Қазақстан Республикасының әуе кемелерінде, сондай-ақ ғарыш аппараттарында орналастырылады.

Мемлекеттік Тудың бейнесі өзге де материалдық объектілерде орналастырылуы мүмкін.

3. Мемлекеттік Ту оның көлеміне қарамастан ұлттық стандартқа сәйкес келуге тиіс.

Мемлекеттік Ту ұлттық стандартқа сәйкес келмеген жағдайда ол Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен ауыстырылуға және жойылуға тиіс.

Мемлекеттік Тудың бейнесін қоғамдық бірлестіктер мен басқа да ұйымдар туларының геральдикалық негізі ретінде пайдалануға болмайды.

Мемлекеттік Тудың бейнесі Қазақстан Республикасы мемлекеттік наградаларының, Ұлттық Банк банкноттары мен монеталарының элементі немесе геральдикалық негізі ретінде пайдаланылуы мүмкін.

4. Ұлттық аза тұтуға байланысты Мемлекеттік Ту ұлттық аза тұту мерзімі ішінде тұтұғыр биіктігінің жартысына дейін төмен түсіріледі.

Ескерту. 4-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2012.06.28 № 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.10.2015 № 370-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңдарымен.

5-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын және басқа да туларды Қазақстан Республикасының аумағында бір мезгілде пайдалану

1. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын шет мемлекеттердің, қоғамдық бірлестіктердің және басқа да ұйымдардың туларымен бір мезгілде көтергенде (тіккенде, орналастырғанда) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туының көлемі басқа тулардың көлемінен кіші болмауға тиіс.

Бұл ретте Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы басқа тулардан төмен орналастырылмайды.

2. Қоғамдық бірлестіктердің және басқа да ұйымдардың тулары Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туымен бірдей болмауға тиіс.

3. Қазақстан Республикасында аккредиттелген дипломатиялық өкілдіктерді, консулдық мекемелерді, халықаралық ұйымдарды және (немесе) олардың өкілдіктерін қоспағанда, Қазақстан Республикасының аумағында қызметін жүзеге асыратын шетелдік ұйымдар мен өкілдіктер пайдаланатын шет мемлекеттердің тулары Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туымен бір мезгілде орналастырылады.

Ескерту. 5-бапқа өзгеріс енгізілді - ҚР 28.10.2015 № 370-V Конституциялық Заңымен (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі).

3-тарау. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ЕЛТАҢБАСЫ

6-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасын пайдалану тәртібі

1. Мемлекеттік Елтаңба міндетті түрде:

1) Қазақстан Республикасы Президенті Резиденциясының, Парламенттің, Сенат пен Мәжілістің, Үкіметтің, министрліктердің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кірмейтін орталық атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің, Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты мен жергілікті соттарының, Қарулы Күштердің құрамаларының, әскери бөлімдерінің, бөлімшелері мен мекемелерінің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың ғимараттарында, сондай-ақ Қазақстан Республикасы елшіліктерінің, халықаралық ұйымдардағы тұрақты өкілдіктерінің, сауда өкілдіктерінің, шетелдегі басқа да ресми мекемелерінің, шетелдегі мекемелері басшылары резиденцияларының ғимараттарында - ұдайы;

2) Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламенті палаталары төрағаларының, Премьер-Министрдің, Мемлекеттік хатшының, Конституциялық Кеңес Төрағасының, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Соты Төрағасының және жергілікті соттары төрағаларының, Орталық сайлау комиссиясы Төрағасының, Қазақстан Республикасының Адам құқықтары жөніндегі уәкілінің, министрліктердің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кірмейтін орталық атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің басшыларының, жергілікті өкілді және атқарушы органдар басшыларының, Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелері басшыларының кабинеттерінде - ұдайы;

3) Қазақстан Республикасы Парламентінің Сенаты мен Мәжілісінің бірлескен және

бөлек отырыстары, Қазақстан Республикасының Парламенті палаталарының, Үкіметтің үйлестіру және жұмыс органдарының отырыстары өтетін залдарда, Конституциялық Кеңестің отырыс залдарында, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының және жергілікті соттарының сот мәжілісі залдарында, орталық, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың алқа отырыстары залдарында, Қазақстан Республикасының мемлекеттік және үкіметтік наградалары тапсырылатын залдарда, Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелерінің қабылдау залдарында, сондай-ақ бала тууды және некені тіркейтін үй-жайларда - ұдайы;

4) мемлекеттік заңды тұлғалардың, ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың, сондай-ақ Қазақстан Республикасы оларға қатысты жалғыз акционер (қатысушы) болып табылатын өзге де акционерлік қоғамдардың және жауапкершілігі шектеулі серіктестіктердің мемлекеттік нышандарға арналған экспозиция үшін бөлінген үй-жайларында (үй-жайларының бір бөлігінде) орналастырылады.

Қарулы Күштердің құрамаларында, әскери бөлімдерінде, бөлімшелерінде, мекемелерінде және басқа да әскерлер мен әскери құралымдарда Мемлекеттік Елтаңбаны және оның бейнесін пайдалану (орнату, орналастыру) тәртібі жалпы әскери жарғыларда айқындалады.

2. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасының бейнесі міндетті түрде:

1) Қазақстан Республикасының Президенті мен оның Әкімшілігінің, Парламенттің, оның палаталары мен олардың аппараттарының, Қазақстан Республикасының Парламенті палаталары Бюроларының, Үкіметтің және Премьер-Министр Кеңесінің, министрліктердің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кірмейтін орталық атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың, олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің, Қазақстан Республикасының Жоғарғы Соты мен жергілікті соттарының, Қарулы Күштердің құрамаларының, әскери бөлімдерінің, бөлімшелері мен мекемелерінің, басқа да әскерлер мен әскери құралымдардың, жергілікті өкілді, атқарушы органдардың және өзге де мемлекеттік ұйымдардың мөрлері мен құжаттарының бланкілерінде;

1-1) нотариустардың мөрлерінде;

2) Қазақстан Республикасы Президентінің, Қазақстан Республикасы Парламентінің, Үкіметінің, Конституциялық Кеңесінің және Жоғарғы Сотының ресми басылымдарында;

3) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің банкноттары мен монеталарында, Қазақстан Республикасының мемлекеттік бағалы қағаздарында;

4) Қазақстан Республикасының азаматтарына берілетін жеке куәлікте, туу туралы куәлікте, паспортта және өзге де паспорттарда, мемлекеттік органдар мен мемлекеттік ұйымдар қызметкерлерінің қызметтік куәліктерінде;

5) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік шекарасына орнатылатын шекара бағаналарында;

6) Қазақстан Республикасы Президентінің, Парламенттің, Үкіметтің, министрліктердің, Қазақстан Республикасы Үкіметінің құрамына кірмейтін орталық атқарушы органдардың, Қазақстан Республикасының Президентіне тікелей бағынатын және есеп беретін мемлекеттік органдардың және олардың ведомстволары мен аумақтық бөлімшелерінің, Қазақстан Республикасы Конституциялық Кеңесінің, Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының және жергілікті соттарының, жергілікті өкілді және атқарушы органдардың, сондай-ақ Қазақстан Республикасының шетелдегі мекемелерінің веб-сайттарында Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен орналастырылады.

Мемлекеттік Елтаңбаның бейнесі өзге де материалдық объектілерде орналастырылуы мүмкін.

3. Мемлекеттік Елтаңба оның көлеміне қарамастан ұлттық стандартқа сәйкес келуге тиіс.

Мемлекеттік Елтаңба ұлттық стандартқа сәйкес келмеген жағдайда ол Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайтын тәртіппен ауыстырылуға және жойылуға тиіс.

4. Осы Конституциялық заңда белгіленгеннен басқа жағдайларда мемлекеттік емес ұйымдардың және олардың лауазымды адамдарының бланкілерінде, мөрлерінде және басқа да реквизиттерінде Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Елтаңбасының бейнесін пайдалануға тыйым салынады.

Мемлекеттік Елтаңбаны қоғамдық бірлестіктер мен басқа да ұйымдар елтаңбаларының геральдикалық негізі ретінде пайдалануға болмайды.

Мемлекеттік Елтаңбаның бейнесі әскери немесе өзге де мемлекеттік қызмет атқаратын адамдар үшін белгіленген айырым белгілері мен нысанды киім үлгілерінде, Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларының элементі немесе геральдикалық негізі ретінде, сондай-ақ спортшылардың спорттық костюмдері мен басқа да спорттық керек-жарақтарында пайдаланылуы мүмкін.

Мемлекеттік Елтаңбаны және оның бейнесін пайдалану (орнату, орналастыру) тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

Ескерту. 6-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2012.06.28 N 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.10.2015 № 370-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңдарымен.

7-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасын және басқа да елтаңбаларды Қазақстан Республикасының аумағында бір мезгілде пайдалану

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы мен шет мемлекеттердің елтаңбаларын немесе қоғамдық бірлестіктің, басқа да ұйымның елтаңбаларын (геральдикалық белгісін) бір мезгілде орналастырғанда Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Елтаңбасының көлемі басқа елтаңбалардың көлемінен кіші болмауға тиіс.

Бұл ретте Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы басқа елтаңбалардан (геральдикалық белгілерден) төмен орналастырылмайды.

4-тарау. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ГИМНІ

8-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимнін пайдалану тәртібі

1. Мемлекеттік Гимн:

1) Қазақстан Республикасының Президенті қызметке кіріскен кезде - ол ант бергеннен кейін;

2) Қазақстан Республикасы Парламенті сессияларының ашылуы және жабылуы кезінде;

3) Қазақстан Республикасының ұлттық және мемлекеттік мерекелеріне, сондай-ақ өзге де салтанатты іс-шараларға арналған жиналыстар мен мәжілістердің салтанатты ашылуы кезінде;

4) теле-, радиоарналар эфирге шыққан кезде тәулік сайын, олардың хабар таратуы басталғанда және аяқталғанда;

5) Қазақстан Республикасы халқының өміріндегі аса маңызды тарихи оқиғаларды атап өту құрметіне ескерткіштерді, монументтерді, құлпытастарды және басқа да ғимараттарды ашу кезінде;

6) Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары, сондай-ақ қоғамдық бірлестіктері мен өзге де ұйымдары өткізетін ресми және салтанатты рәсімдер, спорттық іс-шаралар кезінде Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы көтерілген кезде;

7) Қазақстан Республикасына мемлекеттік немесе ресми сапармен келген шет мемлекеттердің басшыларын қарсы алу кезінде - тиісті шет мемлекеттің мемлекеттік гимні орындалғаннан кейін;

8) жалпы орта, кәсіптік бастауыш, кәсіптік орта, кәсіптік жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі кәсіптік білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында жаңа оқу жылының ашылу және оқу жылының аяқталу рәсімдері кезінде, сондай-ақ өзге де салтанатты іс-шаралар өткізілген кезде;

9) Қазақстан Республикасының ұлттық (құрама) командасы қатысатын спорттық іс-шаралар өткізілген кезде орындалады.

1-1. Мемлекеттік заңды тұлғалардың, ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың, сондай-ақ Қазақстан Республикасы оларға қатысты жалғыз акционер (қатысушы) болып табылатын өзге де акционерлік қоғамдардың және жауапкершілігі шектеулі серіктестіктердің мемлекеттік нышандарға арналған экспозиция үшін бөлінген үй-жайларында (үй-жайларының бір бөлігінде) Мемлекеттік Гимннің мәтіні міндетті түрде орналастырылады.

Мемлекеттік Гимннің мәтінін пайдалану (орнату, орналастыру) тәртібін Қазақстан Республикасының Үкіметі айқындайды.

2. Қарулы Күштердің құрамаларында, әскери бөлімдерінде, бөлімшелерінде, мекемелерінде және басқа да әскерлер мен әскери құралымдарда Мемлекеттік Гимнді орындау және оның мәтінін пайдалану тәртібі жалпы әскери жарғыларда айқындалады.

Ескерту. 8-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2012.06.28 N 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.10.2015 № 370-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңдарымен.

9-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимнін орындау тәртібі

1. Мемлекеттік Гимн көпшілік алдында орындалған кезде қатысушылар оны орнынан тұрып айтады (тыңдайды), бұл ретте Қазақстан Республикасының азаматтары оң қолын жүрек тұсына қояды.

Қазақстан Республикасының мемлекеттік органдары мен өзге де ұйымдары шет мемлекеттер аумағында іс-шаралар өткізген кезде Мемлекеттік Гимн осы Конституциялық заңға, сондай-ақ сол мемлекеттің заңнамасы мен протоколдық практикасына және жергілікті салт-дәстүрге сәйкес орындалады.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын салтанатты жағдайда көтеру және тігу кезінде Мемлекеттік Гимн орындалады, бұл ретте қатысушылар жүздерін Туға қарай бұрады.

2. Мемлекеттік Гимнді оркестр, хор, оркестр мен хор орындайды не ол өзге де вокалдық және аспаптық түрде орындалады. Бұл ретте дыбыс жазу құралдары пайдаланылуы мүмкін.

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Гимнін ықшамдап орындауға жол беріледі.

3. Мемлекеттік Гимн бекітілген мәтіні мен музыкалық редакциясына дәлме-дәл сәйкестікпен мемлекеттік тілде орындалады.

4. Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Гимнінің мәтіні мен музыкалық редакциясын басқа музыкалық шығармалардың және өзге де өнер туындыларының негізі ретінде пайдалануға болмайды.

5-тарау. МЕМЛЕКЕТТІК ОРГАНДАРДЫҢ ҚҰЗЫРЕТІ

10-бап. Қазақстан Республикасы Үкіметінің құзыреті

Үкіметтің құзыретіне:

1) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы мен Мемлекеттік Елтаңбасының осы Конституциялық заңда бекітілген ұлттық стандарттарға және олардың бейнелеріне сәйкес келетін эталондарын дайындау жөніндегі жұмысты ұйымдастыру;

2) Қазақстан Республикасының ұлттық стандарттарға сәйкес келмейтін Мемлекеттік Туын, Мемлекеттік Елтаңбасын ауыстыру және жою ережелерін бекіту;

3) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын, Мемлекеттік Елтаңбасын және олардың бейнелерін, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Гимнінің мәтінін пайдалану (орнату, орналастыру) қағидаларын бекіту;

3-1) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік рәміздері күнін мерекелеу қағидаларын бекіту;

4) Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері саласындағы уәкілетті органды

айқындау;

5) өзіне Қазақстан Республикасының Конституциясымен, Қазақстан Республикасының заңдарымен және Қазақстан Республикасы Президентінің актілерімен жүктелген өзге де функцияларды орындау жатады.

Ескерту. 10-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2012.06.28 N 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.10.2015 № 370-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңдарымен.

**11-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері
саласындағы уәкілетті органдардың құзыреті**

1. Техникалық реттеу және метрология саласындағы уәкілетті орган:

1) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы мен Мемлекеттік Елтаңбасының ұлттық стандарттарын әзірлейді және бекітеді;

2) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы мен Мемлекеттік Елтаңбасының эталондарын әзірлейді;

3) Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын және Мемлекеттік Елтаңбасын дайындау жөніндегі қызметті лицензиялауды жүзеге асырады;

4) Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен лицензиаттың лицензияда көрсетілген талаптарды сақтауын бақылауды жүзеге асырады;

5) Қазақстан Республикасының заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

2. Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін пайдалану мәселелері жөніндегі уәкілетті орган:

1) Қазақстан Республикасының ұлттық стандарттарға сәйкес келмейтін Мемлекеттік Туын, Мемлекеттік Елтаңбасын ауыстыру және жою ережелерін әзірлейді;

2) мемлекеттік рәміздер мен геральдикалық белгілер мәселелері жөніндегі сараптама кеңесін құрады, сондай-ақ ол туралы ережені әзірлейді және бекітеді;

3) Қазақстан Республикасының заңдарында, Қазақстан Республикасы Президентінің және Қазақстан Республикасы Үкіметінің актілерінде көзделген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Ескерту. 11-бапқа өзгерістер енгізілді - ҚР 2012.06.28 N 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 28.10.2015 № 370-V (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңдарымен.

12-бап. Жергілікті атқарушы органның құзыреті

Жергілікті атқарушы орган Қазақстан Республикасы мемлекеттік рәміздерінің тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің аумағында пайдаланылуын (тігілуін, орналастырылуын) бақылауды жүзеге асырады.

6-тарау. ҚОРЫТЫНДЫ ЕРЕЖЕЛЕР

**13-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік
рәміздеріне құрметпен қарауды қалыптастыру**

1. Қазақстан Республикасының азаматтары, сондай-ақ Республика аумағында жүрген адамдар Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін құрметтеуге міндетті.

2. Азаматтыққа және отансүйгіштікке, өз Отаны - Қазақстан Республикасына деген сүйіспеншілікке тәрбиелеу, Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін құрметтеуді қалыптастыру, сондай-ақ олардың мәні мен маңызын түсіндіру мақсатында оларды оқыту жалпы орта, кәсіптік бастауыш, кәсіптік орта және кәсіптік жоғары білім беру ұйымдарының негізгі жалпы білім беру бағдарламаларына енгізіледі.

Жалпы орта, кәсіптік бастауыш, кәсіптік орта және кәсіптік жоғары білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында арнайы оқшауланған көрнекті орынға

ұдайы Мемлекеттік Ту тігіледі, Мемлекеттік Елтаңба не олардың бейнесі, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Гимнінің мемлекеттік тілдегі мәтіні орналастырылады.

**14-бап. Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын,
Мемлекеттік Елтаңбасын дайындау**

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туын, Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасын дайындау Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен берілген тиісті лицензиясы болған жағдайда жүзеге асырылады.

**15-бап. Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін
дайындауды және пайдалануды реттейтін Қазақстан
Республикасының заңнамасын бұзғаны үшін
жауаптылық**

Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздерін дайындауды және пайдалануды реттейтін Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзу Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа әкеп соғады.

Ескерту. 15-бап жаңа редакцияда - ҚР 2012.06.28 N 23-V (алғашқы ресми жарияланғанынан кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) Конституциялық Заңымен.

**16-бап. Осы Конституциялық заңды қолданысқа енгізу
тәртібі**

1. Осы Конституциялық заң ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткеннен кейін қолданысқа енгізіледі.

2. "Қазақстан Республикасының мемлекеттік рәміздері туралы" 1996 жылғы 24 қаңтардағы Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының (Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы, 1996 ж., N 1, 178-құжат; 1997 ж., N 12, 193-құжат; 2006 ж., N 1, 1-құжат) күші жойылды деп танылсын.

*Қазақстан Республикасының
Президенті*

"Қазақстан Республикасының
мемлекеттік рәміздері туралы"
2007 жылғы 4 маусымдағы N 258-III
Қазақстан Республикасының
Конституциялық заңына
1-ҚОСЫМША

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Туы

"Қазақстан Республикасының
мемлекеттік рәміздері туралы"
2007 жылғы 4 маусымдағы N 258-III
Қазақстан Республикасының
Конституциялық заңына
2-ҚОСЫМША

Қазақстан Республикасының Мемлекеттік Елтаңбасы

"Қазақстан Республикасының
мемлекеттік рәміздері туралы"
2007 жылғы 4 маусымдағы N 258-III
Қазақстан Республикасының
Конституциялық заңына
3-ҚОСЫМША

**Қазақстан Республикасы Мемлекеттік Гимнінің
музыкалық редакциясы**

Әннің авторы Шәмші Қалдаяқов

Maestoso

1. Ал - тын күн ас - па - ны, Ал - тын да
2. Ұр - пақ - қа жол аш - қан, Кең бай - т

сы, Ер - лік - тің да - ста - ны, Е - лі - ме
бар. Бір - лі - гі жа - рас - қан, Тә - уел - сіз

шы! Е - жел - ден ер - - де - ген, Даң - қы -
бар. Қар - сы ал - ған уа - қыт - ты, Мәң - гі -

ғой, На - мы - сын бер - - ме - ген, Қа - за - ғым мық - - ты
дай. Біз - дің ел ба - - қыт - ты, Біз - дің ел о - - сын

Қайырмасы:

Припев:

Ме - нің е - лім, ме - - нің е - лім, Гү - лің

е - - гі - ле - мің, Жы - рың бо - лып тө - гі - ле мің

Ту - ған же - рім ме - нің — Қа - зақ - с - та -

Қазақстан Республикасы Мемлекеттік гимнінің мәтіні

Сөзін жазғандар: **Жүмекен Нәжімеденов,
Нұрсұлтан Назарбаев**

Алтын күн аспаны,
Алтын дән даласы,
Ерліктің дастаны,
Еліме қарашы!
Ежелден ер деген,
Даңқымыз шықты ғой.
Намысын бермеген,
Қазағым мықты ғой.

Қайырмасы:

Менің елім, менің елім,
Гүлің болып егілемін,
Жырың болып төгілемін, елім!
Туған жерім менің - Қазақстаным!

Ұрпаққа жол ашқан,
Кең байтақ жерім бар.
Бірлігі жарасқан,
Тәуелсіз елім бар.
Қарсы алған уақытты,
Мәңгілік досындай.
Біздің ел бақытты,
Біздің ел осындай!

Қайырмасы:

Менің елім, менің елім,
Гүлің болып егілемін,
Жырың болып төгілемін, елім!
Туған жерім менің - Қазақстаным!

КОНСТИТУЦИОННЫЙ ЗАКОН РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

О государственных символах Республики Казахстан

(с изменениями и дополнениями по состоянию на 28.10.2015 г.)

Глава 1. ГОСУДАРСТВЕННЫЕ СИМВОЛЫ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Статья 1. Государственные символы Республики Казахстан

Статья 2. Законодательство Республики Казахстан, регулирующее изготовление и использование государственных символов Республики Казахстан

Статья 3. Утверждение государственных символов Республики Казахстан

Глава 2. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ФЛАГ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Статья 4. Порядок использования Государственного Флага Республики Казахстан

Статья 5. Одновременное использование Государственного Флага Республики Казахстан и других флагов на территории Республики Казахстан

Глава 3. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ГЕРБ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Статья 6. Порядок использования Государственного Герба Республики Казахстан

Статья 7. Одновременное использование Государственного Герба Республики Казахстан и других гербов на территории Республики Казахстан

Глава 4. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ГИМН РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

Статья 8. Порядок использования Государственного Гимна Республики Казахстан

Статья 9. Порядок исполнения Государственного Гимна Республики Казахстан

Глава 5. КОМПЕТЕНЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ

Статья 10. Компетенция Правительства Республики Казахстан

Статья 11. Компетенция уполномоченных органов в области государственных символов Республики Казахстан

Статья 12. Компетенция местного исполнительного органа

Глава 6. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

Статья 13. Формирование уважительного отношения к государственным символам Республики Казахстан

Статья 14. Изготовление Государственного Флага, Государственного Герба Республики Казахстан

Статья 15. Ответственность за нарушение законодательства Республики Казахстан, регулирующего изготовление и использование государственных символов Республики Казахстан

Статья 16. Порядок введения в действие настоящего Конституционного закона

Приложение 1. Государственный Флаг Республики Казахстан

Приложение 2. Государственный Герб Республики Казахстан

Приложение 3. Музыкальная редакция Государственного Гимна Республики Казахстан.

Текст Государственного Гимна Республики Казахстан

В оригинале оглавление отсутствует

По всему тексту слова «государственному стандарту», «государственным стандартам», «государственные стандарты» заменены соответственно словами «национальному стандарту», «национальным стандартам», «национальные стандарты» в соответствии с Конституционным законом РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.)

Глава 1. Государственные символы Республики Казахстан

Статья 1. Государственные символы Республики Казахстан

Государственными символами Республики Казахстан являются Государственный Флаг, Государственный Герб, Государственный Гимн.

Государственный Флаг Республики Казахстан представляет собой прямоугольное полотнище голубого цвета с изображением в центре солнца с лучами, под которым — парящий орел. У древка — национальный орнамент в виде вертикальной полосы. Изображение солнца, его лучей, орла и национального орнамента — цвета золота. Соотношение ширины Флага к его длине — 1:2.

Государственный Герб Республики Казахстан имеет форму круга и представляет собой изображение шанырака (верхняя сводчатая часть юрты) на голубом фоне, от которого во все стороны в виде солнечных лучей расходятся уйки (опоры). Справа и слева от шанырака расположены изображения мифических крылатых коней. В верхней части расположена объемная пятиконечная звезда, а в нижней части — надпись «Қазақстан». Изображение звезды, шанырака, уйков, мифических крылатых коней, а также надписи «Қазақстан» — цвета золота.

Государственный Гимн Республики Казахстан представляет собой музыкально-поэтическое произведение, исполняемое в случаях, предусмотренных настоящим Конституционным законом.

Эталоны Государственного Флага и Государственного Герба Республики Казахстан хранятся в Резиденции Президента Республики Казахстан.

В статью 2 внесены изменения в соответствии с Конституционным законом РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.)

Статья 2. Законодательство Республики Казахстан, регулирующее изготовление и использование государственных символов Республики Казахстан

Порядок изготовления и использования государственных символов Республики Казахстан определяется Конституцией Республики Казахстан, настоящим Конституционным законом и иными нормативными правовыми актами Республики Казахстан.

Статья 3. Утверждение государственных символов Республики Казахстан

Утвердить:

- 1) изображение Государственного Флага Республики Казахстан (приложение 1 к настоящему Конституционному закону);
- 2) изображение Государственного Герба Республики Казахстан (приложение 2 к настоящему Конституционному закону);
- 3) музыкальную редакцию и текст Государственного Гимна Республики Казахстан (приложение 3 к настоящему Конституционному закону).

Глава 2. Государственный флаг Республики Казахстан

Статья 4. Порядок использования Государственного Флага Республики Казахстан

В пункт 1 внесены изменения в соответствии с Конституционным законом РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.); Конституционным законом РК от 28.10.15 г. № 370-V (см. стар. ред.)

1. Государственный Флаг Республики Казахстан в обязательном порядке поднимается (устанавливается, размещается):

- 1) на зданиях Резиденции Президента Республики Казахстан, Парламента, Сената и Мажилиса, Правительства, министерств, центральных исполнительных органов, не входящих в состав Правительства Республики Казахстан, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, их ведомств и территориальных подразделений,

Конституционного Совета, Верховного Суда и местных судов Республики Казахстан, местных представительных и исполнительных органов, органов местного самоуправления, государственных организаций, а также на зданиях посольств, постоянных представительств при международных организациях, торговых представительств, других официальных загранучреждений, резиденциях глав загранучреждений Республики Казахстан и на их транспортных средствах в соответствии с протокольной практикой государств пребывания — постоянно;

2) в кабинетах Президента Республики Казахстан, председателей палат Парламента Республики Казахстан, Премьер-Министра, Государственного секретаря, Председателя Конституционного Совета, Председателя Верховного Суда и председателей местных судов Республики Казахстан, Председателя Центральной избирательной комиссии, Уполномоченного по правам человека Республики Казахстан, руководителей министерств, центральных исполнительных органов, не входящих в состав Правительства Республики Казахстан, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, их ведомств и территориальных подразделений, руководителей местных представительных и исполнительных органов, руководителей загранучреждений Республики Казахстан — постоянно;

3) в залах, где проводятся совместные и отдельные заседания Сената и Мажилиса Парламента Республики Казахстан, заседания координационных и рабочих органов палат Парламента Республики Казахстан, Правительства, в залах заседаний Конституционного Совета Республики Казахстан, в залах судебных заседаний Верховного Суда и местных судов Республики Казахстан, в залах заседаний коллегий центральных, местных представительных и исполнительных органов, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, в залах вручения государственных и правительственных наград Республики Казахстан, в залах приемов загранучреждений Республики Казахстан, а также в помещениях регистрации рождений и браков — постоянно;

4) на зданиях государственных органов при открытии в торжественной обстановке;

5) на зданиях или в помещениях, где проходят международные форумы с участием Президента Республики Казахстан, председателей палат Парламента Республики Казахстан, Премьер-Министра Республики Казахстан и их полномочных представителей, если это предусмотрено нормами международного права и международными договорами Республики Казахстан;

5-1) в помещениях (части помещений), отведенных для экспозиции, посвященной государственной символике, государственных юридических лиц, национальных управляющих холдингов, национальных холдингов, национальных компаний, а также иных акционерных обществ и товариществ с ограниченной ответственностью, в отношении которых Республика Казахстан выступает единственным акционером (участником);

6) на морских судах, судах внутреннего плавания и других средствах передвижения, на которых в качестве официальных лиц находятся Президент Республики Казахстан, председатели палат Парламента Республики Казахстан, Премьер-Министр Республики Казахстан;

7) в качестве кормового флага на судах, зарегистрированных в Республике Казахстан, в установленном порядке;

8) на военных кораблях и судах Республики Казахстан — согласно воинским уставам;

9) в воинских соединениях, частях, подразделениях и учреждениях Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан — в дни национального и государственных праздников Республики Казахстан, при принятии присяги;

10) во время празднования Дня государственных символов Республики Казахстан, официальных и торжественных церемоний, спортивных мероприятий в порядке, определяемом Правительством Республики Казахстан;

11) в организациях образования, реализующих образовательные программы среднего общего, начального профессионального, среднего профессионального, высшего профессионального и послевузовского профессионального образования, при церемониях открытия нового учебного года и окончания учебного года;

12) при встрече глав государств, парламентов и правительств иностранных государств, посещающих Республику Казахстан с государственным и официальным визитами.

Порядок использования (установления, размещения) Государственного Флага и его изображения в соединениях, воинских частях, подразделениях, учреждениях Вооруженных Сил и других войск и воинских формированиях определяется общевойсковыми уставами.

Государственный Флаг, устанавливаемый на зданиях на постоянной основе, должен освещаться в темное время суток.

Государственный Флаг Республики Казахстан может устанавливаться на других зданиях (в помещениях) по желанию их владельцев.

Порядок использования (установления, размещения) Государственного Флага и его изображения определяется Правительством Республики Казахстан.

2. Изображение Государственного Флага в обязательном порядке размещается:

1) на веб-сайтах Президента Республики Казахстан, Парламента, Правительства, министерств, центральных исполнительных органов, не входящих в состав Правительства Республики Казахстан, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, их ведомств и территориальных подразделений, Конституционного Совета Республики Казахстан, Верховного Суда и местных судов Республики Казахстан, местных представительных и исполнительных органов, а также загранучреждений Республики Казахстан в порядке, определяемом Правительством Республики Казахстан;

2) на воздушных судах, а также на космических аппаратах Республики Казахстан.

Изображение Государственного Флага может размещаться и на иных материальных объектах.

3. Государственный Флаг независимо от его размеров должен соответствовать национальному стандарту.

В случае несоответствия Государственного Флага национальному стандарту он подлежит замене и уничтожению в порядке, определяемом Правительством Республики Казахстан.

Изображение Государственного Флага не может использоваться в качестве геральдической основы флагов общественных объединений и других организаций.

Изображение Государственного Флага может быть использовано в качестве элемента или геральдической основы государственных наград, банкнот и монет Национального Банка Республики Казахстан.

4. По случаю национального траура Государственный Флаг приспускается на половину высоты флагштока в течение срока национального траура.

Статья 5. Одновременное использование Государственного Флага Республики Казахстан и других флагов на территории Республики Казахстан

1. При одновременном подъеме (установлении, размещении) Государственного Флага Республики Казахстан, флагов иностранных государств, общественных объединений и других организаций, размеры Государственного Флага Республики Казахстан не должны быть меньше размеров других флагов.

При этом Государственный Флаг Республики Казахстан размещается не ниже других флагов.

2. Флаги общественных объединений и других организаций не могут быть идентичны Государственному Флагу Республики Казахстан.

Статья дополнена пунктом 3 в соответствии с Конституционным законом РК от 28.10.15 г. № 370-V

3. Флаги иностранных государств, используемые иностранными организациями и представительствами, осуществляющими деятельность на территории Республики Казахстан, за исключением дипломатических представительств, консульских учреждений, международных организаций и (или) их представительств, аккредитованных в Республике Казахстан, размещаются одновременно с Государственным Флагом Республики Казахстан.

Глава 3. Государственный Герб Республики Казахстан

Статья 6. Порядок использования Государственного Герба Республики Казахстан

В пункт 1 внесены изменения в соответствии с Конституционным законом РК от 28.10.15 г. № 370-V (см. стар. ред.)

1. Государственный Герб в обязательном порядке размещается:

1) на зданиях Резиденции Президента Республики Казахстан, Парламента, Сената и Мажилиса, Правительства, министерств, центральных исполнительных органов, не входящих в состав Правительства Республики Казахстан, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, их ведомств и территориальных подразделений, Конституционного Совета Республики Казахстан, Верховного Суда и местных судов Республики Казахстан, соединений, воинских частей, подразделений и учреждений Вооруженных Сил, других

войск и воинских формирований, местных представительных и исполнительных органов, а также на зданиях посольств, постоянных представительств при международных организациях, торговых представительств, других официальных загранучреждений, резиденций глав загранучреждений Республики Казахстан — постоянно;

2) в кабинетах Президента Республики Казахстан, председателей палат Парламента Республики Казахстан, Премьер-Министра, Государственного секретаря, Председателя Конституционного Совета, Председателя Верховного Суда и председателей местных судов Республики Казахстан, Председателя Центральной избирательной комиссии, Уполномоченного по правам человека Республики Казахстан, руководителей министерств, центральных исполнительных органов, не входящих в состав Правительства Республики Казахстан, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, их ведомств и территориальных подразделений, руководителей местных представительных и исполнительных органов, руководителей загранучреждений Республики Казахстан — постоянно;

3) в залах, где проводятся совместные и отдельные заседания Сената и Мажилиса Парламента Республики Казахстан, заседания координационных и рабочих органов палат Парламента Республики Казахстан, Правительства, в залах заседаний Конституционного Совета, в залах судебных заседаний Верховного Суда и местных судов Республики Казахстан, в залах заседаний коллегий центральных, местных представительных и исполнительных органов, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, в залах вручения государственных и правительственных наград Республики Казахстан, в залах приемов загранучреждений Республики Казахстан, а также в помещениях регистрации рождений и браков — постоянно.

4) в помещениях (части помещений), отведенных для экспозиции, посвященной государственной символике, государственных юридических лиц, национальных управляющих холдингов, национальных холдингов, национальных компаний, а также иных акционерных обществ и товариществ с ограниченной ответственностью, в отношении которых Республика Казахстан выступает единственным акционером (участником).

Порядок использования (установления, размещения) Государственного Герба и его изображения в соединениях, воинских частях, подразделениях, учреждениях Вооруженных Сил и других войск и воинских формированиях определяется общевоинскими уставами.

В пункт 2 внесены изменения в соответствии с Конституционным законом РК от 28.10.15 г. № 370-V (см. стар. ред.)

2. Изображение Государственного Герба в обязательном порядке размещается:

1) на печатях и бланках документов Президента Республики Казахстан и его Администрации, Парламента, его палат и их аппаратов, Бюро палат Парламента Республики Казахстан, Правительства и Канцелярии Премьер-Министра, министерств, центральных исполнительных органов, не входящих в состав Правительства Республики Казахстан, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, их ведомств и территориальных подразделений, Конституционного Совета Республики Казахстан, Верховного Суда и местных судов Республики Казахстан, соединений, воинских частей, подразделений и учреждений Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований, местных представительных, исполнительных органов и иных государственных организаций;

Пункт дополнен подпунктом 1-1 в соответствии с Конституционным законом РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.)

1-1) на печатях нотариусов;

2) на официальных изданиях Президента Республики Казахстан, Парламента, Правительства, Конституционного Совета и Верховного Суда Республики Казахстан;

3) на банкнотах и монетах Национального Банка Республики Казахстан, государственных ценных бумагах Республики Казахстан;

4) на удостоверении личности, свидетельстве о рождении, паспорте и иных паспортах, выдаваемых гражданам Республики Казахстан, служебных удостоверениях сотрудников государственных органов и государственных организаций;

5) на пограничных столбах, устанавливаемых на Государственной границе Республики Казахстан;

6) на веб-сайтах Президента Республики Казахстан, Парламента, Правительства, министерств, центральных исполнительных органов, не входящих в состав Правительства Республики Казахстан, государственных органов, непосредственно подчиненных и подотчетных Президенту Республики Казахстан, их ведомств и территориальных подразделений, Конституционного Совета Республики Казахстан, Верховного Суда и местных судов Республики Казахстан, местных представительных и исполнительных органов, а также заграничных учреждений Республики Казахстан в порядке, определяемом Правительством Республики Казахстан.

Изображение Государственного Герба может размещаться и на иных материальных объектах.

3. Государственный Герб независимо от его размеров должен соответствовать национальному стандарту.

В случае несоответствия Государственного Герба национальному стандарту он подлежит замене и уничтожению в порядке, определяемом Правительством Республики Казахстан.

В пункт 4 внесены изменения в соответствии с Конституционным законом РК от 28.10.15 г. № 370-V (см. стар. ред.)

4. Запрещается использование изображения Государственного Герба Республики Казахстан на бланках, печатях и других реквизитах негосударственных организаций и их должностных лиц, кроме случаев, установленных настоящим Конституционным законом.

Государственный Герб не может быть использован в качестве геральдической основы гербов общественных объединений и других организаций.

Изображение Государственного Герба может быть использовано на знаках различия и форменной одежде, установленных для лиц, состоящих на воинской или иной государственной службе, в качестве элемента или геральдической основы государственных наград Республики Казахстан, а также на спортивных костюмах спортсменов и других спортивных принадлежностях.

Порядок использования (установления, размещения) Государственного Герба и его изображения определяется Правительством Республики Казахстан.

Статья 7. Одновременное использование Государственного Герба Республики Казахстан и других гербов на территории Республики Казахстан

При одновременном размещении Государственного Герба Республики Казахстан и гербов иностранных государств или гербов (геральдического знака) общественного объединения, другой организации размеры Государственного Герба Республики Казахстан не должны быть меньше размеров других гербов.

При этом Государственный Герб Республики Казахстан размещается не ниже других гербов (геральдических знаков).

Глава 4. Государственный Гимн Республики Казахстан

Статья 8. Порядок использования Государственного Гимна Республики Казахстан

1. Государственный Гимн исполняется:

1) при вступлении в должность Президента Республики Казахстан — после принесения им присяги;

2) при открытии и закрытии сессий Парламента Республики Казахстан;

3) при открытии торжественных собраний и заседаний, посвященных национальному и государственным праздникам Республики Казахстан, а также иным торжественным мероприятиям;

Подпункт 4 изложен в редакции Конституционного закона РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.)

4) при выходе в эфир теле-, радиоканалов ежесуточно в начале и по окончании их вещания;

5) при открытии памятников, монументов, обелисков и других сооружений в ознаменование важнейших исторических событий в жизни народа Республики Казахстан;

Подпункт 6 изложен в редакции Конституционного закона РК от 28.10.15 г. № 370-V (см. стар. ред.)

6) при поднятии Государственного Флага Республики Казахстан во время официальных и торжественных церемоний, спортивных мероприятий, проводимых государственными органами, а также общественными объединениями и иными организациями Республики Казахстан;

7) при встрече глав иностранных государств, посещающих Республику Казахстан с государственным или официальным визитами, после исполнения государственного гимна соответствующего иностранного государства;

8) в организациях образования, реализующих образовательные программы среднего общего, начального профессионального, среднего профессионального, высшего профессионального и

послевузовского профессионального образования, при церемониях открытия нового учебного года и окончания учебного года, а также при проведении иных торжественных мероприятий;

9) при проведении спортивных мероприятий с участием национальной (сборной) команды Республики Казахстан.

Статья дополнена пунктом 1-1 в соответствии с Конституционным законом РК от 28.10.15 г. № 370-V

1-1. Текст Государственного Гимна в обязательном порядке размещается в помещениях (части помещений), отведенных для экспозиции, посвященной государственной символике, государственных юридических лиц, национальных управляющих холдингов, национальных холдингов, национальных компаний, а также иных акционерных обществ и товариществ с ограниченной ответственностью, в отношении которых Республика Казахстан выступает единственным акционером (участником).

Порядок использования (установления, размещения) текста Государственного Гимна определяется Правительством Республики Казахстан.

Пункт 2 изложен в редакции Конституционного закона РК от 28.10.15 г. № 370-V (см. стар. ред.)

2. Порядок исполнения Государственного Гимна и использования его текста в соединениях, воинских частях, подразделениях, учреждениях Вооруженных Сил и других войск и воинских формированиях определяется общевоинскими уставами.

Статья 9. Порядок исполнения Государственного Гимна Республики Казахстан

1. При публичном исполнении Государственного Гимна присутствующие поют (выслушивают) стоя, при этом граждане Республики Казахстан прикладывают правую руку к сердцу.

При проведении государственными органами и иными организациями Республики Казахстан мероприятий на территории иностранных государств Государственный Гимн исполняется в соответствии с настоящим Конституционным законом, а также законодательством и протокольной практикой государства пребывания и местными обычаями.

Торжественное поднятие и установка Государственного Флага Республики Казахстан сопровождаются исполнением Государственного Гимна, при этом присутствующие поворачиваются лицом к Флагу.

2. Государственный Гимн исполняется в оркестровом, хоровом, оркестрово-хоровом либо ином вокальном и инструментальном исполнении. При этом могут использоваться средства звукозаписи.

Допускается сокращенное исполнение Государственного Гимна Республики Казахстан.

3. Государственный Гимн исполняется на государственном языке в точном соответствии с утвержденным текстом и музыкальной редакцией.

4. Музыкальная редакция и текст Государственного Гимна Республики Казахстан не могут быть использованы в качестве основы для других музыкальных произведений и иных произведений искусства.

Глава 5. Компетенция государственных органов

Статья 10. Компетенция Правительства Республики Казахстан

К компетенции Правительства относятся:

1) организация работы по изготовлению эталонов Государственного Флага и Государственного Герба Республики Казахстан, соответствующих национальным стандартам и их изображениям, утвержденным настоящим Конституционным законом;

2) утверждение правил замены и уничтожения Государственного Флага, Государственного Герба Республики Казахстан, не соответствующих национальным стандартам;

Подпункт 3 изложен в редакции Конституционного закона РК от 28.10.15 г. № 370-V (см. стар. ред.)

3) утверждение правил использования (установления, размещения) Государственного Флага, Государственного Герба Республики Казахстан и их изображений, а также текста Государственного Гимна Республики Казахстан;

Статья дополнена подпунктом 3-1 в соответствии с Конституционным законом РК от 28.10.15 г. № 370-V

3-1) утверждение правил празднования Дня государственных символов Республики Казахстан;

4) определение уполномоченного органа в области государственных символов Республики Казахстан;

Статья дополнена подпунктом 5 в соответствии с Конституционным законом РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.)

5) выполнение иных функций, возложенных на него Конституцией Республики Казахстан, законами Республики Казахстан и актами Президента Республики Казахстан.

Статья 11. Компетенция уполномоченных органов в области государственных символов Республики Казахстан

1. Уполномоченный орган в области технического регулирования и метрологии:

1) разрабатывает и утверждает национальные стандарты Государственного Флага и Государственного Герба Республики Казахстан;

2) разрабатывает эталоны Государственного Флага и Государственного Герба Республики Казахстан;

3) осуществляет лицензирование деятельности по изготовлению Государственного Флага и Государственного Герба Республики Казахстан;

4) осуществляет контроль за соблюдением лицензиатом условий, указанных в лицензии в порядке, установленном законодательством Республики Казахстан;

Пункт дополнен подпунктом 5 в соответствии с Конституционным законом РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.)

5) осуществляет иные полномочия, предусмотренные законами Республики Казахстан, актами Президента Республики Казахстан и Правительства Республики Казахстан.

2. Уполномоченный орган по вопросам использования государственных символов Республики Казахстан:

1) разрабатывает правила замены и уничтожения Государственного Флага, Государственного Герба Республики Казахстан, не соответствующих национальным стандартам;

Подпункт 2 изложен в редакции Конституционного закона РК от 28.10.15 г. № 370-V (см. стар. ред.)

2) создает экспертный совет по вопросам государственных символов и геральдических знаков, а также разрабатывает и утверждает положение о нем;

Пункт дополнен подпунктом 3 в соответствии с Конституционным законом РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.)

3) осуществляет иные полномочия, предусмотренные законами Республики Казахстан, актами Президента Республики Казахстан и Правительства Республики Казахстан.

См.также: Положение о Республиканской комиссии по вопросам государственных символов и геральдики ведомственных и иных, приравненных к ним, наград

Статья 12. Компетенция местного исполнительного органа

Местный исполнительный орган осуществляет контроль за использованием (установлением, размещением) государственных символов Республики Казахстан на территории соответствующей административно-территориальной единицы.

Глава 6. Заключительные положения

Статья 13. Формирование уважительного отношения к государственным символам Республики Казахстан

1. Граждане Республики Казахстан, а также лица, находящиеся на территории Республики, обязаны уважать государственные символы Республики Казахстан.

2. В целях воспитания гражданственности и патриотизма, любви к своей Родине — Республике Казахстан, формирования уважения к государственным символам Республики Казахстан, а также понимания их сущности и значения их изучение включается в основные общеобразовательные программы организаций образования среднего общего, начального профессионального, среднего профессионального и высшего профессионального образования.

В организациях образования, реализующих образовательные программы среднего общего, начального профессионального, среднего профессионального и высшего профессионального образования постоянно в специально отведенном видном месте устанавливается Государственный Флаг, размещается Государственный Герб либо их изображения, а также текст Государственного Гимна Республики Казахстан на государственном языке.

См.: Правила празднования Дня государственных символов Республики Казахстан

Статья 14. Изготовление Государственного Флага, Государственного Герба Республики Казахстан

Изготовление Государственного Флага, Государственного Герба Республики Казахстан осуществляется при наличии соответствующей лицензии, выдаваемой в порядке, установленном законодательством Республики Казахстан.

Статья 15 изложена в редакции Конституционного закона РК от 28.06.12 г. № 23-V (см. стар. ред.)

Статья 15. Ответственность за нарушение законодательства Республики Казахстан, регулирующего изготовление и использование государственных символов Республики Казахстан

Нарушение законодательства Республики Казахстан, регулирующего изготовление и использование государственных символов Республики Казахстан, влечет ответственность, установленную законами Республики Казахстан.

Статья 16. Порядок введения в действие настоящего Конституционного закона

1. Настоящий Конституционный закон вводится в действие по истечении десяти календарных дней со дня его официального опубликования.

2. Признать утратившим силу Конституционный закон Республики Казахстан от 24 января 1996 г. «О государственных символах Республики Казахстан» (Ведомости Парламента Республики Казахстан, 1996 г., № 1, ст. 178; 1997 г., № 12, ст. 193; 2006 г., № 1, ст. 1).

**Президент
Республики Казахстан**

Н. НАЗАРБАЕВ

Астана, Акорда, 4 июня 2007 года

№ 258-III ЗРК

Приложение 1

к Конституционному закону Республики Казахстан
«О государственных символах Республики Казахстан»
от 4 июня 2007 года № 258-III ЗРК

Государственный Флаг Республики Казахстан

Приложение 2

к Конституционному закону Республики Казахстан

«О государственных символах Республики Казахстан»

от 4 июня 2007 года № 258-III ЗРК

Государственный Герб Республики Казахстан

Приложение 3

к Конституционному закону Республики Казахстан

«О государственных символах Республики Казахстан»

от 4 июня 2007 года № 258-III ЗРК

Музыкальная редакция Государственного Гимна Республики Казахстан

Автор музыки Шамши Калдаяков

Молитва

Ақ - таң ағы әк - еткен, Ақ - таң
Жыл өскен, Ең - бұл

Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен
Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен

Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен
Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен

Қазақстан

Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен
Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен

Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен
Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен

Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен
Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен, Әк - еткен

Текст Государственного Гимна Республики Казахстан

Авторы слов: Жумекен Нажимеденов,

Нурсултан Назарбаев

Алтын күн аспаны,
Алтын дән даласы,
Ерліктің дастаны,
Еліме қарашы!
Ежелден ер деген,
Даңқымыз шықты ғой.
Намысын бермеген,
Қазағым мықты ғой!

Қайырмасы:

Менің елім, менің елім,
Гүлің болып егілемін,
Жырың болып төгілемін, елім!
Туған жерім менің - Қазақстаным!

Ұрпаққа жол ашқан,
Кең байтақ жерім бар.
Бірлігі жарасқан,
Тәуелсіз елім бар.
Қарсы алған уақытты,
Мәңгілік досындай.
Біздің ел бақытты,
Біздің ел осындай!

Қайырмасы:

Менің елім, менің елім,

Гүлің болып егілемін,

Жырың болып төгілемін, елім!

Туған жерім менің - Қазақстаным!

См. также гимн РК в формате mp3: вариант 1, вариант 2